

GORRKA LIVIA
KESZTHELY · 1965

GORKA LÍVIÁRÓL

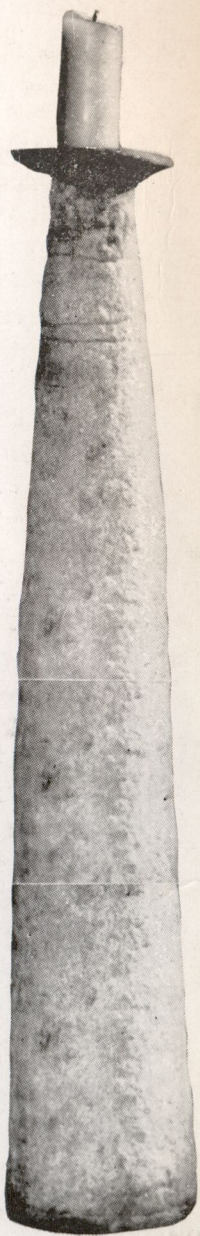
A természetet keressük, tapintjuk, fogalmazzuk koroktól-korokig, bölcselőktől-tudósokig, költőktől-művészekig. Tevékenységünk, életünk értelmét, örömeink forrását-egét keressük. A „földi tízezer dolog” változataiban most a „fazekast” nézzük meg, hol találta meg a természetet e művész.

E gondolat jegyében közeledem Gorka Livia műveihez. És e gondolat egyben távol tart a szakmai és esztétikai problémák ellentmondásokkal teli állásfoglalásaitól, melyek mellett nagyon sokszor elsikkadnak a tényleges feladatok: rámutatni a nagy áradatban az igazi értékekre és azok jelentőségére.

Egy éve láttam először Gorka Livia műveit Linz város modern múzeumában rendezett magyar kiállításon. Első és maradandó benyomásom e formákkal, idomokkal, kapcsolatban ugyanaz volt, mint amit H. Lange a kiváló művészeti író és kritikus fogalmazott meg méltatásában: Gorka Livia e műveivel túljutott az iparművészet, vagy alkalmazott művészetben és a modern képzőművészet világában van a helye. A kiállítás rendezői fejlett izléssel úgy rendezték anyagát, hogy semmi utalás nem volt arra, hogy ezeket a varázslatos üreges formákat valamire használni is lehetne. Nem volt egyikben sem az ominózus száraz, göcsörtös gally, sem nád vagy efféle dekorációs utalás. Ezáltal a művek hatása inkább volt drámai, mint díszítő lakberendezési kellék.

Valóban e gazdag, nagyszabású, dús formák elsősorban képzeletünkre hatnak és nem használatuk a vonzó.

Kerámiák, de a név eredete, mely Keramaikosz nevű ógörög városkáról tapadt minden égetett agyagedényre, már csak műfajt jelző név. A mediterrán korszok, edények meztelen-mázatlan szimmetrikus emberi test alapformájú edényeinek világa egészen más természetszemléletből alakult. A tűző napon vagy árnyas völgyekben forrásokhoz járó asszonyok vállaira, karjaiba készültek, vagy Hűmettosz borainak hús pincében való érlelésére, vagyis köznapi használatra — és csak napjainkban váltak múzeumi kincsekké. E sima barnatestű keramaikoszi edényektől forduljunk egy távolkeleti műveltség felé, mely ugyan nem idegen az európai műveltségtől, de míg a görög az alapját képezi, a távolkeleti csak időnként, koronként jelentkezett Európában, talán legerősebben a huszadik században befolyásolta az európai építészetet, kerámiaművészetet. Gorka Livia kerámiáiban tehát egy többzezeves kultúra természetszemléletével találkozunk, mint hagyománnyal. E szemlélet a természet mélyére hatol és az ember számára jelképeket teremt. Így alakít kőből, edényből mélységes szimbólumokat. Most eljutottunk magukhoz a művekhez. Tehát Gorka Livia edényeiben nem keressük a szimmetriát, mert az asszimmetria törvénye alapján kialakított egyensúly az, ami a feszültséget adja e művekben. Nem elrajzolás, hanem feszülő, pattanó erejű asszimmetrikus kéregformák. Nem meztelen, mázatlan sima testek, hanem tűzhányók kihűlt pernyéjével borított, vagy fekete korommal sötétlő kristályos titokzatossággal csillámló felületek, a nedves hamu alatt izzó parázs vöröse tüzel. E formák, edények idomok, kéregformák, üreges héjformák. A nyílás legtöbbször csak szinte lélegzésre szolgál az idomlénynek. Nem kövek, bár sok inspirációt merít a kövek formavilágából. Nem tömörségük, hanem üreges testük feszülő dongája adja erejüket.

Felületüket a tűz — mindig a tűz teremti.

És mivel képzeletünket indító művekről van szó — inkább diluviális őslények, óriás madarak, gyikok, kotló hullók megkövesedett tojásai, mint kövek — avagy Ninive hamuesőtől elpusztult Astarte templomai alól kiemelt szent edények, mécsesek, pajzsok eltűnt világát idézik. Modernségük épp abban rejlik, hogy ismeretlen vagy letűnt időket idéznek, archaizálás nélkül. Anyagukban, drámaiságukban van a mélység. És mint ilyenek a modern architektúrában kell helyüket megtalálni, mert nem kislakások díszei, hanem építészeti terek betöltői és meghatározói lehetnek, helyes felhasználással, elhelyezéssel. Átmenetet teremthetnek a geometrikus, architektonikus és az organikus, a természet-kert találkozásában egygyéválásában. Méreteik az architektúrában növelhetők és növelni kell, ez a feladat még a művész előtt áll. Eddigi munkái, sikerei alapján ki kell művelnie, ki kell teljesítenie életművét, a maga és a magyar művészet gazdagodására.

A budai otthon kis japán kertjének kövekkel és növényekkel zsúfolt; magas fallal körülzárt mikrokozmosza mellé most a csopaki domboldal présháza csatlakozott. Ezzel a Balaton terét, óriási egét (hisz ezt keressük) Tihany szelid, de tűzhányó dombjainak képét kapta meg. A csopaki vörös tűzhányók égette földből szőlőtőkék ajándékozzák bogyóik nedvét, amelyből a mediterrán lélek életszeretete és indulatai fakadnak, amely műveket hoz létre. Ezt a természetet-eget találta meg Gorka Livia.

Tihany, 1965.

Borsos Miklós

Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumi Igazgatóság

Felelős kiadó: Éri István

Fotó: Langer Klára

65. 5. 1884 Veszprém megyei Nyomda V.

F.v.: Steltzer Ferenc